

40 ANYS DE FORMACIÓ ANDORRANA

Judith Pérez i Roser Calvo
Ministeri d'Educació i Joventut. Govern d'Andorra

Resum

Al segle XIX l'educació dels infants del Principat d'Andorra era en mans del sistema educatiu francès, instaurat el 1900, i del sistema educatiu espanyol, des de l'any 1930. Encara que aquesta aportació dels estats veïns era totalment beneficiosa pel Principat, tant a nivell educatiu com econòmic, deixava sense cobrir un aspecte fonamental en la formació dels infants: tant el sistema francès com espanyol ensenyaven la llengua, la cultura i la història pròpies però no ensenyaven la llengua, la història, la geografia i les institucions d'Andorra. El Consell General, conscient d'aquest buit en l'educació dels infants d'Andorra, l'any 1972 aprova la Nota – Informe sobre andorranització, que enguany fa 40 anys, i que regula l'obligatorietat d'impartir unes hores setmanals tant de llengua catalana com d'història, geografia i institucions andorranes. És el naixement de la Formació Andorrana.

Paraules clau: Història educació Andorra; Formació Andorrana; Drets i deures lingüístics;

Resumen

En el siglo XIX la educación de los niños i niñas del Principado de Andorra recaía en manos del sistema educativo francés, instaurado el 1900, y del sistema educativo español, des del año 1930. Aunque esta aportación de los estados vecinos era totalmente beneficiosa para el Principado, tanto a nivel educativo como económico, dejaba sin cubrir un aspecto fundamental en la formación escolar: tanto el sistema francés como el español enseñaban la lengua, la cultura i la historia propias pero no enseñaban la lengua, la historia, la geografía i las instituciones de Andorra. El Consell General, consciente de este vacío en la educación escolar de Andorra, el 1972 aprueba la Nota – Informe sobre andorranització, que este mismo año celebra su 40 aniversario, i que regula la obligatoriedad de impartir unas horas semanales tanto de lengua catalana como de historia, geografía i instituciones andorranas. Es la creación de la Formació Andorrana.

Palabras clave: Història educació Andorra; Formació Andorrana; Derechos y deberes lingüísticos;

Abstract

In the 20th century, the education system for boys and girls in Andorra was in the hands of the French system (which was introduced in 1900) and then the Spanish system (which was introduced in 1930). Although this contribution by the neighbouring states was totally beneficial for the Principality, both from an educational and

an economic point of view, it left out one fundamental aspect in the education of the children: both the French and the Spanish system taught the language, culture and history of their own country, but did not teach the language, history, geography and institutions of Andorra. The Andorran Parliament, being aware of this gap in the education of the children of Andorra, approved in 1972 a report on teaching about Andorra in schools (Nota – Informe sobre andorranització), which is about to celebrate its 40th anniversary, and which regulates the requirement to impart each week some hours of Catalan, and of the history, geography and institutions of Andorra.

Key words: History of Andorra education; linguistic rights and duties,

Retrospectiva

La Formació Andorrana neix l'any 1972, quan el Consell General veu la necessitat d'introduir en l'ensenyament del país un element aglutinant social comú a tots els infants i joves per tal d'integrar-los plenament a la societat andorrana.

No es van equivocar. Des de llavors, la Formació Andorrana ha incidit en els sistemes educatius forans –espanyol i francès– que coexisteixen al país per portar a terme aquesta tasca integradora, i d'això ja fa 40 anys.

Aquell 30 de juny de 1972, el Consell General aprovà la *Nota-informe sobre l'andorranització*, en la qual posà les bases de la Formació Andorrana, que comprèn l'estudi de la llengua catalana, i de la història, geografia i institucions d'Andorra, per assegurar un coneixement bàsic de la identitat i la cultura andorranes per a tots els estudiants del país.

A partir d'aquell moment la Formació Andorrana ha seguit una evolució positiva, ha elaborat material didàctic propi i ha concretat els seus programes.

L'any 1974, el Consell General ja va contractar els primers ensenyants de llengua catalana i d'història, geografia i institucions d'Andorra i, l'any 1982, en què es va crear el primer executiu, els docents van passar a dependre de la Conselleria d'Educació i Cultura del Govern d'Andorra, avui Ministeri d'Educació, Joventut i Esports del Govern d'Andorra.

La Formació Andorrana compta amb un marc legal que l'ha definit i que s'ha desenvolupat entre els anys 1993 i 1994 amb convenis en matèria d'educació entre Andorra i els Estats espanyol i francès, i amb lleis que defineixen el sistema educatiu andorrà, del qual forma part.

Així, l'11 de gener de 1993 es va signar el conveni hispano-andorrà en matèria educativa. El 19 de març de 1993, entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa, se signà el conveni en l'àmbit de l'ensenyament.

La Formació Andorrana queda definida en la Llei qualificada d'educació, de data 3 de setembre del 1993, en el seu article 21: "Els centres docents que depenguin de sistemes educatius diferents de l'andorrà impartiran obligatòriament les matèries específiques de Formació Andorrana que determini el Govern a través del corresponent conveni". També es concreta mitjançant la Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà, del 9 de juny de 1994, que en el seu títol II defineix el sistema educatiu andorrà i en el capítol setè fa referència a la Formació Andorrana "com a eina que permet assegurar la formació en els trets bàsics de la identitat, la cultura, la llengua, les institucions, la geografia i història andorranes, en el marc dels centres radicats al Principat que segueixen sistemes educatius diferents de l'andorrà. La llei defineix els seus continguts i les activitats complementàries".

El Principat d'Andorra presenta un particular i enriquidor sistema d'ensenyament amb la coexistència de diferents sistemes educatius: a més de l'andorrà, amb el francès i l'espanyol.

El sistema educatiu francès va obrir la seva primera escola l'any 1900. S'hi imparteixen les etapes de maternal i elemental. A més, el Liceu Comte de Foix assegura l'ensenyament secundari obligatori i postobligatori, més la formació professional i el primer cicle de formació universitària de caràcter administratiu.

El sistema educatiu espanyol va obrir la seva primera escola a Andorra l'any 1930. S'hi imparteixen les etapes d'educació infantil i primària, i l'Institut Espanyol d'Andorra es fa càrrec de l'ensenyament secundari i el batxillerat.

Dins d'aquest sistema existeixen tres escoles de caràcter religiós. Es tracta de les escoles congregacionals. L'escola de la Sagrada Família va ser la primera que es va obrir a Andorra, l'any 1883, a Canillo. Actualment trobem l'Escola de la Sagrada Família, a Escaldes, que es va obrir el 1935, i que ofereix tots els nivells d'ensenyament obligatori fins als 16 anys.

El Col·legi Sant Ermengol, des de 1966, i igual que l'anterior, ofereix els nivells d'infantil, primària i secundària més el batxillerat.

El Col·legi Janer començà a funcionar el 1968 amb els nivells d'infantil, primària, secundària i formació professional.

En tots aquests centres, d'un o altre sistema educatiu forà, hi intervé la Formació Andorrana de forma obligatòria amb l'objectiu d'assegurar un coneixement bàsic de la cultura andorrana, incorporant als seus currículums l'ensenyament de la llengua catalana, la història, geografia i institucions d'Andorra, i també s'adapta a l'organització específica de cada sistema educatiu.

El Govern d'Andorra, a través del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports, és qui dota els centres espanyols i francesos del personal docent necessari per a cada una de les etapes d'ensenyament, tot adaptant-se i respectant l'especificitat de cada sistema i centre.

La Formació Andorrana compta amb un equip de mestres que als nivells d'infantil i primària s'encarreguen d'ensenyar la llengua i el medi. En les etapes superiors d'ensenyament obligatori i postobligatori l'equip es divideix en professors que imparteixen llengua catalana i els que imparteixen la història, geografia i institucions d'Andorra. A més, en les escoles congregacionals, els professors d'història, geografia i institucions d'Andorra assumeixen les ciències socials a secundària, amb especificitats segons el centre.

Així, a la Sagrada Família d'Escaldes i al Col·legi Janer, els professors especialistes en història, geografia i institucions d'Andorra imparteixen aquesta matèria durant un hora lectiva setmanal, i a més assumeixen les ciències socials –matèria de la qual també són especialistes– de tots els cursos de la secundària durant tres hores lectives setmanals, fent un total de quatre hores setmanals de dedicació horària. D'igual manera es fa al Col·legi Sant Ermengol, però amb la diferència que en aquest centre només assumeixen les ciències socials en els cursos de 1r i 2n (primer cicle) de secundària, i la història, geografia i institucions d'Andorra a tots els nivells de l'ensenyament obligatori i batxillerat, amb una hora lectiva de dedicació setmanal.

En l'àrea de ciències socials s'inclouen els objectius i els continguts del programa del Ministeri d'Educació i Cultura de l'Estat espanyol i del programa de segona ensenyança de Formació Andorrana. Es par-teix del document *Currículum de l'àrea de ciencias sociales, geografía e historia de la ESO i de l'àrea d'història, geografia i institucions*

d'Andorra de Formació Andorrana, com a primer nivell de concreció del Programa.

En les escoles congregacionals, els mestres de llengua i medi només fan una hora de medi d'Andorra, ja que la llengua vehicular d'aquests centres és el català i són ells mateixos els qui assumeixen l'ensenyament de la llengua catalana.

A les escoles espanyoles d'infantil i primària, els mestres de llengua i medi assumeixen l'ensenyament de la llengua catalana i del medi, i l'horari lectiu setmanal és de quatre hores.

A l'Institut Espanyol d'Andorra s'imparteixen la llengua i la història, geografia i institucions d'Andorra. Aquesta darrera matèria va posar en pràctica el curs 1995-1996 un projecte comú amb els professors de *ciencias sociales, geografía e historia* de la *Consejería de Educación*, que ja va funcionar com a prova pilot entre professors de Formació Andorrana i tutors de l'Escola Espanyola de Sant Julià de Lòria, l'any anterior, amb uns resultats més que favorables i engrescadors. El resultat va ser la creació d'una comissió amb components de l'ensenyament espanyol i de la Formació Andorrana per treballar en l'elaboració d'un document corresponent al primer nivell de concreció d'un programa que fos comú a les dues àrees i que permetés desenvolupar una programació d'aula ben coordinada entre els professors de les àrees de *ciencias sociales, geografía e historia* i els d'història, geografia i institucions d'Andorra.

El 19 de febrer de 1998 es va cloure el document titulat *Currículum de l'àrea de ciencias sociales, geografía e historia de la ESO i de l'àrea d'història, geografía i institucions d'Andorra de Formació Andorrana*, on els objectius generals, els blocs de continguts i els criteris d'avaluació de les dues àrees estan ben integrats i formen un sol cos.

Aquest document se signà i s'aprovà a la reunió de la Comissió tècnica d'Educació entre Espanya i Andorra, el 19 de maig de 1998, a Andorra la Vella. En aquesta reunió s'acordà l'horari lectiu dels alumnes de segona ensenyança de l'Institut Espanyol d'Andorra i quedà repartit de la següent manera: quatre hores lectives setmanals, de les quals dues són impartides pel professor/a de *ciencias sociales, geografía e historia*, una pel professor/a d'història, geografia i institucions d'Andorra i una altra pels dos professors/res alhora, amb la presència també a l'aula de dues llengües vehiculars: el català i el castellà.

Els professors d'història, geografia i institucions d'Andorra adscrits a l'Institut Espanyol d'Andorra dediquen una hora lectiva setmanal al currículum propi de la matèria d'història, geografia i institucions d'Andorra, i una hora lectiva setmanal més a les estructures comunes.

L'objectiu bàsic de les "estructures comunes" és que l'alumne pugui comprendre l'àrea social de manera global, gràcies a l'existència d'un únic programa, anomenat Currículum de l'àrea de ciències socials, geografia e història de la ESO i de l'àrea d'història, geografia i institucions d'Andorra de Formació Andorrana i a la coordinació dels professors, unificant així l'acció d'ensenyament de totes dues àrees. Pel sistema educatiu francès en els nivells d'educació infantil i elemental els mestres de llengua i medi donen a conèixer la nostra llengua i el nostre entorn físic i natural, cultural i institucional amb una dedicació lectiva de tres hores setmanals.

En els nivells d'ensenyament obligatori i postobligatori, collège i Lycée, la Formació Andorrana hi és present en tots els cursos en les matèries de llengua catalana i d'història, geografia i institucions d'Andorra. Aquesta darrera té una dedicació horària d'una hora setmanal i n'assumeixen també aspectes de l'education civique en els cursos de 6ème (correspon al primer curs de la secundària francesa i al 6è de primària del sistema andorrà i espanyol), treballant la democràcia a través de les eleccions comunals, i a 3ème (correspon al tercer curs de segona ensenyança dels tres sistemes), treballant la democràcia a través del Consell General dels Joves, projecte que es treballa a tots els centres escolars de segona ensenyança del Principat i es coordina conjuntament amb el M. I. Consell General.

Totes aquestes especificitats –tant en les etapes d'infantil i primària com a secundària i batxillerat de la Formació Andorrana en els diferents sistemes educatius (espanyol i francès)– estan regulades per convenis franco-andorrans i hispano-andorrans.

En el conveni hispano-andorrà en matèria educativa del 1993 s'estableix en la seva estipulació segona que:

“L'ordenació acadèmica dels diferents nivells, etapes, cicles, graus i modalitats d'ensenyament s'adaptarà a la que és vigent a Espanya i inclourà continguts específics i obligatoris de la llengua catalana, geografia i història del Principat d'Andorra i cultura i institucions andorranes.

Aquests continguts s'integraran en el currículum dels centres docents i s'establiran de comú acord entre el Ministerio de Educación y Ciencia i les autoritats educatives del Principat d'Andorra.

Els professors de la Conselleria d'Educació, Cultura i Joventut del Govern d'Andorra que imparteixen l'àrea de llengua catalana i els continguts de geografia, història i institucions andorranes en els centres docents dependents de l'Estat espanyol hauran de posseir la titulació acadèmica exigida per la legislació espanyola. Aquests professors seran considerats a efectes acadèmics membres del claustre de professors, corresponent-los l'aplicació de les normes d'organització interna del centre així com les de caràcter general que regulen l'activitat docent d'aquests centres espanyols”.

En el Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa en l'àmbit de l'ensenyament del 19 de març de 1993, en el seu article 7è, s'estableix:

“...per a l'ensenyament de la Llengua Catalana, la Geografia, la Història i les Institucions d'Andorra, el Govern andorrà posa a disposició dels centres docents els ensenyants necessaris, dels quals es fa càrrec i vetlla per la qualificació.

Aquests ensenyants estan sota l'autoritat dels directors dels centres...”.

En l'article 11è de l'esmentat conveni es fa referència en l'annex II el que es precisa, els horaris de la llengua catalana i la història, geografia i institucions d'Andorra.

La Formació Andorrana disposa d'àrees de suport i serveis del Ministeri d'Educació, Joventut i Esports, que assessoren i donen suport per tal de promoure la millora i la qualitat de l'ensenyament en tots els centres que configuren el sistema educatiu andorrà.

Aquestes àrees de suport són:

- 1.L'Àrea de Formació del Professorat, d'Innovació i Recerca Educativa i de Recursos Pedagògics.
- 2.L'Àrea d'Inspecció i Avaluació Educativa.
- 3.El Servei d'Orientació Educativa i d'Intervenció Psicopedagògica.

Futur

Per encarar el futur de la Formació Andorrana en el si de la societat cal identificar els dos grans valors que posseeix. Un –indiscutible i que no desenvoluparem en aquesta comunicació– és que la Formació Andorrana és tota una experiència educativa. El programa curricular de Formació Andorrana ha de compaginar diferents aspectes fonamentals; per una banda, ha de preservar la llengua i la cultura pròpies i, per altra banda, s’ha d’adaptar als diferents sistemes educatius del país, el sistema espanyol i el sistema francès, tots dos amb una naturalesa ben diferent.

L’altre valor, no menys important que l’anterior, és el paper de la Formació Andorrana com a font de cohesió social.

Per entendre aquesta funció de la Formació Andorrana avui dia, cal conèixer el medi on es desenvolupa. El Principat d’Andorra té una idiosincràsia especial, començant per la seva població. Segons dades del 2011,¹ Andorra té una població de 78.115² habitants, distribuïts per nacionalitats de la següent manera:

Nacionalitat	Núm. habitants
Andorrans	33.481
Espanyols	22.187
Francesos	4.104
Portuguesos	11.711
Altres	6.632

Davant d’aquestes dades, la presència de la llengua i la cultura andorranes en el si de la població està en clara minoria, encara que tinguem en compte que alguns d’aquests 22.187 espanyols poden ser d’origen català. No obstant això, no tots els andorrans són catalanoparlants ni tenen la cultura andorrana com a pròpia. Per tant, la presència de la llengua i la cultura andorranes està solament present en un terç de la població, el que fa que la Formació Andorrana esdevingui durant les

1. Departament d’Estadística d’Andorra. Centre de Recerca Sociològica.

2. Dades extretes de l’Observatori Social d’Andorra, on es poden trobar tot de dades sobre els aspectes relacionats amb la situació social andorrana. <http://www.observatorisocial.ad/web.php>

seves hores setmanals a l'escola l'únic àmbit on la llengua i la cultura andorranes conviuen amb normalitat (deixant de banda, òbviament, l'Escola Andorrana i les congregacionals, on la llengua vehicular és el català).

La prova que la llengua catalana –i quan parlem de llengua també ens referim al coneixement de la cultura i de la història del país– està en una situació d'inferioritat va quedar palesa quan, l'any 2000, es va fer pública la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial. El Govern d'Andorra va veure la necessitat de crear i aprovar una llei per protegir la llengua pròpia pels següents motius:

La llengua catalana és la llengua pròpia del poble andorrà; per tant, és un dels elements primordials que en defineixen la identitat. El nostre idioma constitueix un element fonamental de la nostra cultura, que, com la resta del patrimoni que la integra, mereix la màxima protecció que li puguin oferir els poders públics. El dinamisme de la societat andorrana moderna i l'indubtable interès públic que té el fet de preservar l'ús de la nostra llengua en tots els àmbits fan necessària la promulgació d'una llei com la present. Aquesta llei es redacta amb l'objectiu de fer efectiu l'article 2.1 de la Constitució, que disposa que “la llengua oficial de l'Estat és el català”. El veïnatge amb dues llengües de gran abast demogràfic, la tradició de l'ensenyament a Andorra en aquestes dues llengües, la incidència dels mitjans de comunicació de masses i, més modernament, la forta immigració vinculada al creixement de l'economia i de la societat andorranes en aquestes darreres dècades poden arribar a posar en perill la vitalitat de la nostra llengua. De fet, des de la fi del segle passat fins ara, tant el Consell General com el Govern i els comuns s'han pronunciat mitjançant ordinacions, decrets o altres disposicions relatives a àmbits diversos en favor de l'ús de la llengua oficial.³

En el moment en què una comunitat lingüística es veu en la necessitat de crear una llei per protegir la llengua, realment és que aquesta llengua pateix el desús i –potser el que és pitjor– el desprestigi. La llei, en l'article 1, recorda que “la llengua oficial de l'estat és el català”,⁴ i no sols es limita a protegir la llengua pròpia, sinó que entén que la

3. Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial (12-01-2000). Es pot consultar a: <http://www.bopa.ad/bopa/2000/bop12002.pdf>

4. Article 1 de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial.

llengua va lligada a una cultura i a una història; en definitiva, a una identitat, com es pot veure en els objectius de la llei:

Aquesta llei té per objecte el desenvolupament de l'Article 2.1 de la Constitució amb les finalitats següents: a) Garantir l'ús oficial del català. b) Generalitzar el coneixement del català. c) Declarar els drets lingüístics i establir-ne els mecanismes de protecció. d) Preservar i garantir l'ús general del català en tots els àmbits de rellevància pública, en l'ensenyament, en els mitjans de comunicació i en les activitats culturals, socials i esportives. e) Estendre la consciència social sobre el fet que el català és un bagatge cultural indispensable per al manteniment de la identitat del país. f) Vetllar pel patrimoni lingüístic andorrà.⁵

I aquests objectius faran que s'estableixin els Articles 3 i 4, al nostre entendre fonamentals, ja que estableixen els drets i deures lingüístics del país:

Article 3

Drets lingüístics generals

Tothom té dret a ser atès i correspost en català en les seves relacions orals i escrites amb qualsevol administració pública i amb les entitats i els organismes que en depenen; amb els serveis sanitaris i els serveis socials, amb els professionals liberals i els col·legis que els agrupen, amb les associacions, amb les entitats esportives i amb les organitzacions empresarials, professionals i corporatives.

Article 4

Deures lingüístics generals

1. Tots els andorrans tenen el deure de conèixer la llengua catalana.
2. Tothom té el deure d'usar la llengua catalana en els casos previstos en aquesta llei i en la resta de l'ordenament jurídic.⁶

Una llei no garanteix el seu acompliment, però, si més no, ens dóna força legal per poder garantir l'ús social de la llengua i la càrrega d'identitat implícita.

Un altra característica del Principat d'Andorra que suposa un entrebanc per a la supervivència de la llengua i la cultura pròpies és el fet de ser una destinació turística important, la qual cosa comporta

5. Article 2 de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial.

6. Article 3 i 4 de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial.

una influència encara més forta de població forana, que majoritàriament no parla en català, i el turisme català que arriba a Andorra pateix l'anomenat prejudici lingüístic (em parlen en castellà, jo parlo castellà) que malauradament continua vigent; agreujat pel desconeixement de la Llei d'ordenació de l'ús de la llengua oficial per part dels habitants i visitants d'Andorra.

De tota manera, aquesta situació no sols és negativa per al país d'acollida, en aquest cas Andorra, sinó que també ho és per a la població forana que viu i treballa a Andorra: si no conec la llengua i la cultura del país on visc, automàticament quedo relegat en un racó de la societat, i la paraula racó és del tot significativa. El fet de parlar català o no parlar-lo fa que un individu dins la societat andorrana sigui considerat andorrà o foraster; el fet de parlar-lo o no parlar-lo fa que puguis tenir o no tenir accés a un determinat lloc de treball. Tanmateix, i encara que ho pugui semblar, aquesta identificació de la llengua amb una nacionalitat –o, si més no, amb la clau d'entrada dins un determinat sector de la societat, en definitiva, aquest prestigi vinculat a la llengua– no fa que els habitants d'Andorra l'utilitzin en la seva vida quotidiana o com a llengua per fer-se entendre. Segons l'estudi *Coneixement i usos lingüístics de la població d'Andorra. Situació actual i evolució (1995-2009)*, que analitza els usos lingüístics en diferents àmbits,⁷

- a casa
- amb els amics
- a la feina, tant en les relacions internes com en les relacions externes
- a les relacions amb l'Administració pública andorrana
- a les relacions amb el món socioeconòmic,

l'ús del català, segons les dades de l'última enquesta, realitzada el 1999, no queda en situació gaire favorable: en tots els àmbits, l'ús del català respecte a l'any 1999 ha disminuït, encara que continua sent predominant en les relacions externes a la feina (clients i proveïdors) i en les relacions amb l'Administració pública, i consegüentment el castellà

7. GONZÁLEZ-CASALLO, J., i GRANADA SALES, M.: (2009): Coneixements i usos lingüístics de la població d'Andorra. Situació actual i evolució (1995-2009). CRES. Govern d'Andorra.

té una evolució positiva en tots els àmbits. Les conclusions de l'estudi òbviament mostren que, en termes generals, s'ha produït un deteriorament de la posició del català envers la resta de llengües que es parlen a Andorra. Aquesta pèrdua ha anat a favor del castellà, principalment.

Actualment s'estan analitzant els resultats d'una altra enquesta sobre els usos lingüístics a secundària,⁸ els resultats de la qual veuran la llum la tardor d'enguany, on es podrà qualificar la presència de la llengua catalana en un context escolar, el context de la Formació Andorrana.

Aquest és l'entorn que ens envolta i que revaloritza encara més l'objectiu primigeni de la Formació Andorrana, com a garant de la llengua i la cultura pròpies, i, vista la situació sociolingüística del país, eina per evitar l'arraconament de certs sectors de la societat; per tant, l'objectiu amb què es va crear la Formació Andorrana, després de 40 anys, encara té més vigència:

Assegurar a tots els infants que cursen estudis a Andorra un complement essencial de la seva educació que els capaciti per integrar-se de forma lliure, conscient i plena a la societat andorrana, tot creant-los plena consciència de ser-ne membres actius i cooperants.

I és en aquest sentit que es converteix en un eix vertebral de la cohesió social al Principat d'Andorra.

Davant d'aquesta situació, cap a on ha d'anar la Formació Andorrana? Creiem que ha de continuar amb la tasca feta, tant pel que fa a l'esperit que la va crear, i que es reflectia en la *Nota informe sobre l'andorranització*, com pel que fa a la tasca diària dels docents d'aquesta àrea. Tanmateix, cal no oblidar que el context que ens envolta no és el mateix que el del 1972, ans al contrari, i per tant el paper de la Formació Andorrana, en lloc de perdre rellevància, n'ha de tenir molta més. I ha de ser encara més dinàmica i integradora, per tal de crear una societat cohesionada i sense diferències, i això es pot aconseguir a través d'una llengua i una cultura comuna: l'andorrana.

8. Treball de recerca Lúdia ARMENGOL VILA (2010). *L'escenari sociolingüístic dels joves escolars d'Andorra*.

Bibliografia

- CAMP TORRES, Francesc (1996): *Coneixements i usos lingüístics de la població d'Andorra*, Govern d'Andorra. Ministeri d'Afers Socials i Cultura. Servei de Política Lingüística.
- TORRES PLA, Joaquim (coordinador) (2006): *Enquesta sobre els usos lingüístics a Andorra (2004). Llengua i societat a Andorra en els inicis del segle XXI*. Barcelona, Generalitat de Catalunya. Departament de la Vicepresidència. Secretaria de Política Lingüística.

Legislació

- 30.06.1972: Nota-informe sobre l'andorranització, Molt Il·lustre Consell General.
- 11.07.1981: Conveni del Copríncep Episcopal amb el Govern espanyol, relatiu a les escoles espanyoles a Andorra.
- 25.01.1982: Decret del Copríncep francès relatiu a les escoles i el Liceu d'Andorra.
- 11.01.1993: Conveni hispano-andorrà en matèria educativa.
- 19.03.1993: Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa en l'àmbit de l'ensenyament.
- 03.09.1993: Llei qualificada d'educació.
- 09.06.1994: Llei d'ordenament del sistema educatiu andorrà.
- 12.01.2000: Llei d'ordenament d'ús de la llengua oficial.
- 08.07.2002: Programa. Presentació de la Formació Andorrana. 8 de juliol del 2002 (versió revisada per S. Sala).
- 14.04.2004: Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Govern de la República Francesa en l'àmbit de l'ensenyament.
- 17.05.2007: Conveni entre el Govern del Principat d'Andorra i el Regne d'Espanya en matèria educativa.